

Материн голос

Бережний Василь Павлович

Опинившись на Місяці, вона все роззиралась, захоплювалась:

Ніколи не думала, що тут так гарно!

Він водив її безконечними тунелями Лунополіса, показував поверхневі споруди, що прозорим склепінням підпирали чорне, всіяне зорями небо.

— А ходити як легко, сину!..

Голос у матері дзвінкий, зовсім ще молодий — може тому, що вона співуча? Скільки й пам'ятає, любила співати. На свята, приймаючи гостей, співала весело, з полум'ям, у будні, за домашньою роботою, — притишено й трохи сумовито. Та навіть і в розмові ніби не вимовляла слова, а виспівувала їх. А зараз в її голосі було щось таке... чи незвичайне, чи що... Може, це її так схвилював переліт до Місяця? Він вслухається в цей до щему рідний голос і ніяк не може визначити, які модуляції додалися...

— А в нас цвітуть сади. Якби тільки приморозки не впали... Урожай буде!.. Приїдеш у відпустку цього літа?

Хотів сказати їй про експедицію, слова ледь не злетіли з кінчика язика, але встиг погамувати їх. Навіщо тривожити матір? Тривожити... Ага, он воно що: в її голосі чується тривога! Слова веселі, а голос тривожний. Невже здогадалася, що це — прощання? Чи, може, інтуїтивне?

— Хоч тут і легко ходити, — сказав матері, — але відстані немаленькі. Лунополіс займає більше ста квадратних кілометрів. Давайте, мамо, трохи під'їдемо.

Доріжка, помережана смугами зеленого пластика, понесла їх лункими тунелями, високими печерами, стіни яких іскрилися в світлі кварцових ламп. На поверхню їх виніс ескалатор. Мати мовчки дивилася на велетенське шатрище, яке квіткою конвалії накривало кратер, діаметром не менше кілометра.

— Майдан здружених націй, — пояснив матері. — Після роботи сюди сходяться американці, росіяни, поляки, українці, французи... Всі, хто працює в Лунополісі. А он до озера пішла група туристів. Поплавати на Місяці — от екзотика!

— Е, в Дніпрі, мабуть, краще. Ось як буде тобі відпустка...

“Найдороща, ненаглядна моя мамо... — подумки звертався до неї. — Коли-то мені випаде побувати на Землі, та чи й випаде...”

Хоч мати й тамувала тривогу, ховала її глибоко в серці, але вона відчувалася і в інтонації, і в погляді, і в зітханнях, які часто виривалися з грудей. Та навіть усмішка якось не так освітлювала материне миле, рідне лице, якого вже торкнулись літа.

Коли оглядали панораму астродрому, де в чорну глибіню космосу націлились два кораблі

висотою з Останкінську телевізійну вежу, мати знову зітхнула.

— Що то?

— Кораблі далекої дії, мамо. Готується експедиція до сусідньої планетної системи.

Примруженими очима дивилась на ті ракети, а там порались монтажники, снували, як мурахи, зовсім дрібненькі на такій відстані.

Тихо сказала:

— І чого летіти хтозна-куди? Навіщо наражатись на небезпеку?

— Це надійні кораблі, мамо.

— А хіба не доцільніше було б спочатку повністю опанувати Місяць, зрештою всі планети Сонячної системи, а тоді вже...

Тепер він зітхнув.

— Звичайно, якась логіка в цих міркуваннях є. Але...

— Але що?

— Ну, хіба я знаю...

Ох, як йому кортіло розповісти про цей омріяний політ, про те, як він хвилювався, проходячи відбіркову комісію! Але стримався. Це ж останнє побачення перед стартом, останнє, — навіщо ж його затьмарювати? Мати — це ж мати, зараз почне свої жалі... А так йому просто приємно, радісно слухати її. Нехай говорить що завгодно, йому аби чути, сприймати, всотувати в душу цей рідний, єдиний серед мільярдів голос.

— Ти, гадаєш, чому людина приживається на Місяці? — філософствувала мати. — Бо перебуває у сфері тяжіння рідної Землі, рідного Сонця. Це ж простір, відведений нам природою! А покинути своє Сонце... Хто його зна, що може статися...

Він слухає й слухає, наче п'є джерельну воду десь на Землі, в тіні дерев.

А мати показує очима на величну голубу кулю і, притишивши голос, продовжує:

— Поглянь, сину, це ж чудо... Пливе в просторі Земля, сама собою, он бач, снігова шапка на полюсі, а як виблискує океан... Колиска життя! То як же це так — узяти й покинути оцю дивовижу, оцю красу?..

Цієї миті йому наче відкрилися очі, поглянув на рідну планету інакше, по-новому, і вона постала перед ним як прекрасне видиво, як справжнє чудо природи. Досі незнане почуття охопило всю його істоту — аж серце зацеміло.

— То коли ж у тебе відпустка?

— Не знаю, мамо... Тому ж і запросив, що не знаю. Невідомо, коли побачимось...

А сам добре знав, що відпустки вже не буде. І матір бачить востаннє. Холодок далекої — ой, якої далекої! — мандрівки вже наповнював йому груди.

— Постарайся хоч на осінь, — благально каже мати. — Саме яблука, груші... Та й кавуни...

— Гадаєте, мені не кортить походити босому по землі?

— От і походиш. Погостюєш у родичів, товаришів.

Ні, мати і в думці не припускає, що син помчить у космос і вже ніколи не побачить своїх близьких.

— А ставок наш поглибили — скільки там риби!.. Ти ж любиш рибал...

— Чергового оператора на вахту! — пролунало з динаміка.

Торкнувся кнопки, екранчик погас, змовк материн голос.

— Іду!

Він частенько прокручує цей запис, і наче знову ходить з матір'ю по Місяцю, бачить рідну планету. Бо вони таки покинули своє Сонце, навіть у телескопі воно видніється звідси зірочкою 12-ї величини. А Землі вже давно не видно.

Чому вони полетіли? Може, тому, що молоді. І людство молоде.

Джерело: *Бережний В. П.* По спіралі часу. Фантастичні повісті та оповідання. Київ. "Дніпро", 1978. — 384 с. — С. 380-382.

Постійна адреса: http://ukrlit.org/berezhnyi_vasyl_pavlovykh/materyn_holos